

HISTORIIKKI

Punaisen Ristin
Hirvensalmen osasto 1950 - 2020
Nälkäpäivä 1980 - 2020

Hyvä lukija!

Punaisen Ristin Hirvensalmen osasto täyttää tänä vuonna 70 vuotta. Valtakunnallinen Nälkäpäivä-keräys on ollut vuosittainen tapahtuma 40 vuoden ajan. Tämän julkaisun tarkoituksena on kertoa lyhyesti, mitä järjestö ja Hirvensalmen osasto ovat tehneet näinä vuosikymmeninä.

Historiikkiin kerätty aineisto on koottu Suomen Punaisen Ristin kotisivuilta ja Hirvensalmen osaston hallituksen pöytäkirjoista. Lisäksi julkaisua varten on haastateltu Irina Haidaria, Anneli Lehtoa ja Pirjo Kiesilää, jotka olivat toiminnassa aktiivisesti mukana 1970 - 1990-luvulla. Osaston ensimmäisiltä ajoilta kirjattua tietoa on säilynyt hyvin niukasti, eikä ketään 1950- ja 1960-lukujen toimijoita ole enää niistä kertomassa.

Hirvensalmella 15.9.2020

Kalevi Puukko
julkaisun toimittaja

Kansi: Valteri Ukkonen, Tuuli Kuitunen ja Mira Pietiläinen nälkäpäiväkerääjinä.

Kuva: Kalevi Puukko

Ulkoasu: Jouko Lampila

Paino: Teroprint Oy, Mikkeli

SPR:n puheenjohtaja Mannerheim, Amerikan Punaisen Ristin edustajat Grey ja Thelen, sekä pääsihteerit G. Taucher. Amerikan Punainen Risti auttoi Suomea mittavasti toisen maailmansodan aikana. Kuvauspäivämäärä: 14.03.1941. Lähde: Suomen Punainen Risti

Historiaa ennen osaston perustamista

Punainen Risti sai alkunsa vuonna 1859 Pohjois-Italiasta, kun sveitsiläinen liikemies Henry Dunant järjesti vapaaehtoisia auttamaan Solferinon taistelun uhreja. Suomen Punainen Risti katsotaan syntyneeksi vuonna 1877, jolloin perustettiin "Suomen yhdistys haavoitettujen ja sairaiden sotilaiden hoitoa varten". Yhdistyksen nimi muutettiin Suomen Punaiseksi Ristiksi vasta maan itsenäistymisen jälkeen vuonna 1919. SPR:n toiminta alkoi laajentua 1920-luvun puolella välissä, ja se teki aktiivista yhteistyötä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa. Etelä-Savossa Punaista Ristiä edusti Mikkelin piiri, joka perustettiin vuonna 1933.

Suomen Punainen Risti uusi organisaationsa vuonna 1950 ja siinä yhteydessä purettiin yhteistyösopimus MLL:n kanssa. Punaisesta Ristikstä tuli julkisoikeudellinen

yhdistys ja sen säännöt vahvistettiin asetuksella. Vastedes Mannerheimin Lastensuojeluliitto keskittyi erityisesti lasten elinolojen parantamiseen Suomessa, ja Punainen Risti paneutui muihin sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksiin. Punaisella Ristillä on lakisääteinen velvollisuus toimia viranomaisten apuna hätätilanteissa.

Vuonna 1950 ja sen jälkeisinä vuosina perustettiin Suomeen lukuisia määrä paikallisosastoja. Tavoitteena oli, että jokaisessa kunnassa on oma Punaisen Ristin osasto. Järjestö halusi parantaa terveysoloja, joten oli tärkeää luoda osastoja vaikuttamaan paikallistasolla. Mikkelin piiriin perustettiin tällöin yhteensä 27 paikallisosastoa. Mikkelin piiri oli laaja ja ulottui silloin pitkälle länteen aina Heinolaan asti.

1950-luku

Suomen Punainen Risti

Suomen Punainen Risti käynnisti sotainvalidien huoltotyön Suomessa, mikä tapahtui heti talvisodan jälkeen. Punaisen Ristin vastuulla oli muun muassa proteesien hankinta, ammatillinen kouluttaminen ja raha-avustukset. Järjestö koulutti sotasokeita korinpunonnan ammattiin ja ryhtyi kouluttamaan opaskoiria sokeille.

Elettiin aikaa, jolloin nykyisen kaltaista yhteiskunnan järjestämää terveydenhuoltoa ei ollut olemassa. Punainen Risti käynnisti terveystasvatustyön pian toisen maailmansodan jälkeen. Kansalaisille tarjottiin valmiuksia huolehtia omasta ja lähimmäisen terveydestä. Kurssien lisäksi järjestettiin erilaisia kampanjoita, kuten lapamadon vastustamiseksi ”Raaka kala paha pala” ja ”Virkeyttä vanhuuteen” vanhenevien ikäluokkien hyvinvoinnin edistämiseksi.

Suomen Punainen Risti ja Yleisradion Sävellahja-keräys olivat ensimmäistä kertaa yhteistyössä vuonna 1953, jolloin kerättiin tukea Hollannin tulvien uhrien auttamiseksi.

Sodan jäljet näkyivät 1950-luvun Suomessa vielä selvinä. Maakunnassa Mikkelin alueella kiersi kahdesta kolmeen sotakummia, jotka tarjosivat apuaan sodassa orvoiksi jääneille alaikäisille. USA:n armeijan lahjoittamasta maastoautosta rakennettiin Mikkelin piirissä ambulanssi, jonka Punainen Risti sitten lahjoitti Mikkelin kaupungille. Verenluovutusta varten oli hankittu maakunnan osastoja kiertävä liikkuva veriauto.

Rahaa kerättiin sekä kotimaan että ulkomaisiin avustuskohteisiin. Kotimaassa tärkeimpänä kohteena oli Kuurilan junaonnettomuuden uhrien omaisten auttaminen vuonna 1957. Onnettomuudessa kuoli 26 ja loukkaantui 19 henkeä. Ulkomaan kohteita oli Unkarin kansannousu 1956, jonka Neuvostoliitto verisesti kukisti. Hollannissa padot

murtuivat 1953, ja Kreikkaa koettelivat voimakkaat maanjäristykset. SPR:n keräysvaroilla voitiin lähettää kummallekin katastrofialueelle hirsimökkejä hätään joutuneiden suojaksi.

Punainen Risti Hirvensalmella

Hirvensalmen osasto perustettiin 3.11.1950. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin kunnanlääkäri Otto Kiiskinen ja hallituksen jäseniksi rovasti Matti Elomaa, nimismies Kustaa Kaslin, neiti Adele Ruhanen, kaupanhoitaja Jalmari Kivistö ja rouva Anni Tuukanen. Arvostusta Punaista Ristiä kohtaan kuvasti se, että niin Hirvensalmella kuin muissakin osastoissa, järjestön johdossa olivat henkilöt olivat paikkakunnan ykkösnimiä. – Koska järjestön tarkoituksena oli kohentaa ihmisten terveyttä, joka kuntaan piti muun muassa saada terveyslautakunta ja terveys-tarkastaja. Oli luontevaa, että kunnanlääkäri oli Punaisen Ristin osastossa ajamassa näitä asioita.

Jäsenmäärät olivat alussa vaatimattomia, mutta lähtivät ripeään nousuun vuosikymmenen loppua kohti. Ensimmäinen merkintä jäsenmäärästä on vuodelta 1955. Silloin jäseniä oli 29, mutta 1959 jo 70. Hirvensalmen osasto osallistui voimallisesti Unkarin varainkeräykseen vuonna 1956. Eri puolille kuntaa oli nimetty yhteensä 10 keräysvastaavaa keräyslistoineen. Keräyksen tulos oli upeat 33 000 mk, nykyrahassa noin 1700 €.

Ensimmäinen merkintä ensiapukurssista on vuodelta 1959. Kurssille osallistui 15 naista ja 3 miestä.

Puheenjohtajat: Otto Kiiskinen (1950-1954), Simo Niiranen (1955-1957), Olavi Soikkeli (1958), Raimo Söderholm (1959-1960).

1960-luku

Suomen Punainen Risti

Unkarin avustuseräoperaation jälkeen alkoi useiden keräysten sarja ja kansainvälisestä toiminnasta tuli jatkuvaa.

Pohjoismaiset Punaiset Ristit tekivät 1960-luvun alussa aloitteen kehitysyhteistyöstä, jossa kehittyneiden maiden kansalliset yhdistykset auttaisivat juuri itsenäistyneiden valtioiden sisärjestöjä toiminnan käynnistämässä. Pohjoismaiset yhdistykset toteuttivat ensimmäisen kehitysyhteistyöprojektin Nigeriaan. Suomen Punainen Risti perusti katastrofirahaston, joka helpotti kerättyjen varojen hallintaa. Rahan lisäksi myös vaatteita kerättiin lähetettäväksi avustuskohteisiin.

Eri järjestöjen pelastustoiminnan yhteistyötä tiivistettiin ja vuonna 1964 perustettiin valtakunnallinen yhteiselin Pelastuspalvelu, josta myöhemmin tuli Vapaaehtoinen pelastuspalvelu eli Vapepa.

Punainen Risti Hirvensalmella

Osaston jäsenmäärät heilahtelivat valtavasti vuodesta toiseen. Vuonna 1964 oli 205

jäsentä, seuraavana vuonna vain 65, mutta vuosi eteenpäin taas 123. Jäsenhankintaa varten osastolla oli nimetyt kyläasiamiehet, joiden tehtävänä oli jäsenhankinta aina vuodeksi eteenpäin. Jatkuvuutta jäsenhankinnassa ei ollut ja se näkyi jäsenmäärissä.

Tärkeimpiä osaston järjestämiä tapahtumia olivat ensiapu- ja kotisairaanhoidokurssit ja verenluovutustilaisuudet. Sen aikaista liikkumista kuvaa vuoden 1965 keväällä tehty päätös pitää ensiapukurssi Väisälän-saaressa, mikäli kelirikko ei sitä estä. Kouluille jaettiin erilaista ensiavun valistusaineistoa. Shell-huoltoasemalle sijoitettiin EA-välineistöä ja perustettiin lainaamo sairaanhoidovälineitä. Hallitus kokoontui harvakseltaan, kokouksia oli kevät- ja syyskokousten välillä yleensä kahdesti vuodessa.

Puheenjohtajat: Paavo Mynttinen (1961–1964), Raimo Niemi (1965–1966), Olavi Soikkeli (1967–1972).

Ensiapuryhmätoimintaa 1950-luvulla. Lähde: Suomen Punainen Risti

1970-luku

Suomen Punainen Risti

Aiemmin Punaisen Ristin hoidettavina olleita tehtäviä alkoi vähitellen siirtyä yhteiskunnan vastuulle. Erityisesti terveyden- ja sairaanhoidon tehtäviin ei enää ollut aieman kaltaista tarvetta. Ensiapukoulutusten ja ystäväpalvelujen tarjontaa kasvatettiin. Ensiapukoulutusjärjestelmä uusittiin.

Libanonissa uskonnollisten ryhmien väliset jännitteet roihahtivat sodaksi 1975. Pohjoismaiset Punaiset Ristit varustivat alueelle kenttäsairaalan, johon Suomen Punainen Risti lähetti verituotteita ja verensiirtolaitteita ja vuonna 1976 yhteensä 19 lääkäriä, sairaanhoitajaa ja lääkintävoimistelijaa sekä henkilöapua avustustarvikkeiden jakelu- ja kuljetustehtäviin. Katastrofiapua annettiin poikkeuksellisesti myös Eurooppaan Kyproksen kriisin takia. Kyproksen turkkilaisten ja kreikkalaisten väliset jännitteet kärjistyivät sotatoimiksi 1974, ja alueesta tuli tuona vuonna SPR:n suurimpia avustuskohdeita. Kotimaassa apua tarvittiin, kun maahan saapui 1979 sata vietnamilaista venepakolaista. Punainen Risti huolehti heidän Suomeen tulonsa ensivaiheesta.

Valtion patruunatehtaan ammusvarasto räjähti Lapualla 13.4.1976, ja onnettomuudessa menehtyi yhteensä 40 ihmistä ja vanhempansa menetti 76 lasta. Avustuskeräys tuotti muutamassa viikossa 6 miljoonaa markkaa (nykyarvo 4,4 milj. €). Punainen Risti jakoi aineellista apua ja järjesti kodinhoitoapua ja toimeentuloapua.

Vuonna 1977 Suomen Punainen Risti täytti 100 vuotta.

SPR:n Pelastuspalvelu lakkautettiin ja sen tilalle perustettiin Vapaaehtoinen Pelastuspalvelu (Vapepa) ja sen koordinaattoriksi valittiin Suomen Punainen Risti.

Punainen Risti Hirvensalmella

Mikkelin piiri muistutteli osastoa jäsenhankinnan tehostamisesta. Haaste otettiin vastaan ja jäsenmäärät kasvoivat huomasti.

1977 jäseniä oli 232, kun jäsenmäärä 1972 oli ollut 44. Jäsenmäärien jyrkät vaihtelut olivat tyypillisiä ajalle. Jäsenhankinta tehtiin nimettyjen kylävastaavien toimesta kiertämällä talosta taloon ja jäsenyydet jäivät yleensä lyhytkestoisiksi.

Varainhankintaa tehtiin myymällä arpoja ja Punaisen Ristin tuotteita. Lipaskeräystä varten oli käytössä Tapio Wirkkalan muotolema kovamuovinen keräysastia, jonka kansipiti rikkoa tyhjennettäessä. Piirin lähettämän ohjeen mukaan rikottua astiaa ei tarvinnut palauttaa mihinkään, siitä tuli jätettä. Ei erityisen ekologista!

Mikkelin piirin toiminnanjohtajaksi tuli 1974 Pirkko Kurki, joka johti piiriä vuoteen 1989, jolloin Mikkelin piiri lakkautettiin ja synnytettiin Kaakkois-Suomen piiri pääpaikkana Kouvola. Pirkko Kurjen ansiosta osastojen toiminta sai uutta puhtia. Irina Haidar kertoo, että Pirkko oli tuttu vierailija osastojen kokouksissa ja sai innostavuudellaan asioihin puhtia.

Vuosikymmenen laajin katastrofikeräys järjestettiin 1977 keväällä Romanian maanjäristyksen, Mosambikin tulvien, Gambian tulipalojen ja Zairen tulivuorenpurkauksen uhrien auttamiseksi.

Vuonna 1974 osastoon perustettiin ensiapuryhmä. Ryhmän tarpeellisuutta perusteltiin perustavassa kokouksessa sillä, että paikkakunnalla on huono lääkintähuoltojärjestelmä, koska päivystys ja ambulanssi ovat Mikkelissä. Kansalaisopistossa käynnistettiin opintokerho, jossa opiskeltiin ensiaputaitoja. Kiinnostus oli valtava, opintoihin osallistui 33 kurssilaista!

Irina Haidar kuvasi osastossa 1970-luvulla tapahtunutta muutosta sanoilla ”herrakerhosta toiminnalliseksi ryhmäksi”.

Puheenjohtajat: Olavi Soikkeli (1967-1972), Erkki Jaatinen (1973-1976), Irina Haidar (1977-1988).

1980-luku

Suomen Punainen Risti

Neuvostoliiton etupiiriin kuuluneessa Puolasassa taloudellinen ahdinko synnytti valtiosta erillisen Solidaarisuus-ammattiliiton, mistä seurasi poliittinen umpikuja. Maahan julistettiin sotatila, joka syvensi kriisiä entisestään. Suomen Punainen Risti avusti keräyksellä, sekä lähetti vaatteita ja elintarvikkeita. Puola oli SPR:n suurimpia avustuskohhteita 1980-luvun alussa.

Suomen Punaisen Ristin avustussummat nousivat nopeasti 1980-luvulla. Apua vietiin kuivuudesta johtuviin nälkätastrofeihin Afrikassa, tärkeimpänä kohteena Etiopia. Maanjäristyksessä neuvosto-Armeniassa yli puoli miljoonaa ihmistä menetti kotinsa ja noin 25 000 henkeä kuoli maanjäristyksessä. SPR:n Auta Armeniaa -keräys tuotti parissa kuukaudessa melkein 5 miljoonaa markkaa.

Vuonna 1980 syntyi Nälkäpäivä-keräys, joka on edelleen Punaisen Ristin tärkein vuosittainen tapahtuma. Nälkäpäivä syntyi Pälkäneen osastossa, joka järjesti yksipäiväisen katukeräyksen. Alkuperäisenä ideana oli, että lahjoittaja antaisi päivittäistä ateriaansa vastaavan summan keräykseen hädänalaisen tukemiseksi.

Suomen Punaisen Ristin jäsenmäärä oli huipussaan 1980-luvun puolivälissä, jolloin se ylitti 200 000 jäsenen rajan.

Punainen Risti Hirvensalmella

Jäsenmäärä kasvoi ja oli vuoden lopulla 272 jäsentä. Jäsenmääräprosentti suhteessa kunnan väkimäärään oli Mikkelin piirin korkein, 9,37%.

1980-luku oli osaston historian aktiivisin ajanjakso. Meno oli reipasta ja innostunutta ja tapahtumia järjestettiin paljon. Erityisesti ensiapuryhmä oli toimelias ja ryhmässä oli yli kymmenen aktiivista jäsentä. Ensiapuryhmää piti koossa Ensio "Enska" Vuorela tukenaan puoliso Liisa. Säilyneistä valokuvista voi nähdä, että ryhmän jäsenet olivat kauttaaltaan kunnan nuorisoa. Harjoituksia, ensiapunäytöksiä ja -koulutusta oli säännöllisesti, ja ne olivat suosittuja. Yhteistyö VPK:n kanssa oli tiivistä, ja paloasema oli myös ryhmän tukikohta.

Osastolla oli oma Veripalveluryhmä, jonka vastaavana toimi Ritva Junttila. Luovutusta varten Hirvensalmelle tuli veripalveluauto Mikkelistä. Edellytyksenä tulolle oli vähintään 100 luovuttajaa, johon ei enää päästy vuosikymmenen loppupuolella ja toiminta lakkasi.

Varoja kerättiin erilaisilla ohjelmallisilla illtamilla ja karnevaaleilla. Tilaisuudet pidettiin alussa Seurojentalolla, mutta uuden kunnantalons valmistuttua vuonna 1984 ne siirtyivät ravintola Tervaleppään. Illanvietot keräsivät

Ensiapunäytös paloasemalla. Yleisön määrästä voi nähdä, miten kiinnostavina ensiaputaidot nähtiin 80-luvulla. Kuva: osaston arkisto

*Ensiapunäytös 1980-luvun Tervaleppäjuhlilla.
Kuva: Pirjo Kiesilä*

ravintolan täyteen yleisöä. Ohjelmassa oli muun muassa muotinäytöksiä, joissa vapaaehtoiset toimivat mannekiineina. Vaatteet tulivat lainana Mikkelin Sokokselta.

Kotimaan avun suurkeräys 1984 tuotti 5 460 mk, josta osastolle palautuneilla rahoilla ostettiin osaston ensiapuryhmälle LA-puhelin. Osasto oli hankkinut auton turvaistuimia lapsille, ja niitä vuokrattiin edelleen hintaan 25mk/kk tai 15 mk kerta. Omia kuntalaisia avustettiin muillakin tavoin. Heikinkotiin hankittiin suihkutuoli ja koululaisille

Seurojentalolla järjestettiin lukuisia ohjelmallisia iltamia. Kuvassa ensiapuryhmän järjestämien "missikisojen" voittajakolmikko Seppo Sikanen, Ensio Vuorela ja Veikko Raatikainen. Juontajana oikealla Liisa Vuorela. Kuva: Pirjo Kiesilä

polkupyöräkypäröitä. Tervaleppäjuhlille järjestettiin vastaanotopiste lasten vaatteille ja leluille lahjoitettavaksi Etiopiaan Turu Afatan orpokotiin. Lahjoituksia saatiin runsaasti. Nälkäpäiväkeräyksessä myytiin hernekeittoa ja arpoja. Keittoa myytiin Nälkäpäivän yhteydessä parhaimmillaan 350 kauhallista ja sitä olisi pöytäkirjamerkinnän mukaan menneet enemmänkin.

Ongelmajätteille ei Suomessa vielä ollut yhteiskunnan taholta ratkaisua ja osastossa harkittiin ongelmajätteiden keräämiseen osallistumista. Todettiin kuitenkin, että siihen ei osastolla ollut valmiuksia.

Piirin ja osaston yhteistyö hiipui, kun Punaisen Ristin Mikkelin piiri lakkautettiin 1989 ja piiritoimisto siirtyi Kouvolaan, jonne sijoittui samassa yhteydessä perustetun Kaakkois-Suomen piirin toimisto. Tuolloin toimineiden aktiivijäsenten kertoman mukaan piirin tuki latistui siinä yhteydessä, ja osaston aktiiveja jäi toiminnasta pois. Yhteistyö piirin ja osaston välillä ei ollut enää entisen kaltaista, paikan päällä osallistuvaa.

Puheenjohtajat: Irina Haidar (1977–1988), Tarja Louhelainen (1989–1996), Ari Kyröläinen (1997–2004)

Iltamien ohjelmassa oli myös vanhojen ensiapukeinojen esittelyä. Kuvassa keinulauta, jolla annettiin tekohengitystä. Vasemmalla Virve Rämä ja oikealla Maija Loponen. Kuva: Pirjo Kiesilä

1990-luku

Suomen Punainen Risti

Neuvostoliitto oli romahtanut ja Itä-Euroopan sosialistisissa valtioissa aloitettiin poliittiset uudistukset, jolloin lähes jokaisessa maassa luovuttiin sosialismista. Vuosikymmen alussa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden määrät nousivat nopeasti. Vuosina 1990-1993 vastaanotettiin yli 2000 pakolaista ja turvapaikanhakijaa Itä-Euroopan maista. SPR perusti eri puolille maata toistakymmentä vastaanottokeskusta. Järjestölle uutena tehtävänä tulivat maahanmuuttajien tukipalvelut, monikulttuurisuustyö ja suvaitsevaisuuden edistämiseen.

Olot kurjistuivat itänaapurissa Neuvostoliiton romahduksen jälkeen ja SPR ryhtyi avustustoimiin, Vuonna 1992 suomalaiset veivät itärajan taakse lääkkeitä ja elintarvikkeita.

Somalian pakolaiset

Henkisen tuen tarvetta oli opittu jo Lapuan patruunatehtaan räjähdysen yhteydessä 1976 ja asiaan ryhdyttiin kiinnittämään enemmän huomiota ja tarjoamaan onnettomuuksien ja raskaiden kokemusten järkyttämille pikaista apua. Ensimmäiset mittavat tehtävät olivat Estonia-onnettomuudesta selvinneiden matkustajien auttaminen vuonna 1994.

Jugoslavia hajosi pieniksi valtioiksi ja ajautui melkein koko 1990-luvun kestäneisiin sotiin. Kosovon auttamisesta tuli 1950-luvun Unkarin operaatioon verrattava kansalaisliike. SPR vei alueelle mm. teltoja, vaatteita, saippuaa ja kaksi terveyskeskusta.

1990-luvun alun lama romahdutti monen suomalaisen elintason. Niinpä SPR lisäsi vuosikymmenen mittaan voimakkaasti kotimaanapua. Järjestö aloitti lama-aikana ruoka-avun jakamisen. SPR järjesti 1990-luvulla useita vaatekeräyksiä. Aloitettiin jakaa suomalaisille lapsiperheille Hyvä Joulumieli-lahjakortteja, mikä jatkuu edelleen.

Punainen Risti Hirvensalmella

Osasto jatkoi tapahtumien järjestämistä ravintola Tervalepässä. Varoja kerättiin mm. järjestämällä naamiaisia Punaisen Ristin viikolla toukokuussa. Ja kuten aina, myymälä arpoja. Koululaisten liikenneturvallisuutta ajatellen hankittiin polkupyöräkypäriä 1- ja 2-luokkalaisille

Osasto täytti 40 vuotta ja juhla pidettiin 4.11.1990 Seurakuntakodilla. Olavi Soikkeli kirjoitti juhlavuoden kunniaksi osaston historiikin. Siitä ei valitettavasti, laajoista kyselyistä huolimatta, ole löytynyt yhtään jäljellä olevaa kappaletta.

Ensiaputoiminnan vetäjä Ensio Vuorela täytti 50 vuotta. Osasto antoi lahjaksi reikäleivän ja Puulan savulohta.

Balkanin pakolaisten saapuminen Suomeen huomioitiin. Mietittiin pakolaisyhteys-henkilön valintaa ja päätettiin etsiä sellainen hallituksen ulkopuolelta. Pidettiin 1991 pakolaisilta, jossa mukana olivat Mikkelin piirin entinen toiminnanjohtaja Pirkko Kurki, Pekka Huokuna, Antti Mäkisarka ja turvapaikanhakijoita Varsavuoren pakolaiskeskuksesta. Päätettiin pyytää Hirvensalmen sanomien toimittajaa tekemään lehtijutun, jotta saataisiin "ehkäistä vääriä tietoja".

Nälkäpäivänä myytiin edelleen hernekeittoa ja sitä meni enimmillään uskomattomat 380 kauhallista! Sitä myytiin paloasemalla hintaan 10 mk kauha. Samassa tilaisuudessa mitattiin verenpaineita hintaan 10 mk.

Annettiin katastrofiapua tulipalon vuoksi kotinsa menettäneelle perheelle kunnassa ja kerättiin rahaa Persialahden sodan lapsiuhreille ja myöhemmin Kosovoon. Kerättiin yhdessä seurakunnan kanssa vaatteita Venäjälle ja huonekaluja Albaniasta kuntaan tulleille pakolaisille. Lahjoitettiin 1000 mk Turkin maanjäristyksen uhreille. Koulun ykkösluokkalaisille lahjoitettiin lisää polkupyöräkypäriä, jotka ostettiin Hirvensalmen Koneliikkeestä hintaan 129 mk kappale.

Lahjoitettiin 1992 uuden Heikinniemen palvelutalon vihkiäistilisuudessa 8.11. väritelevisio asukkaiden käyttöön.

Nälkäpäivänä 1993 myytiin hernekeiton lisäksi arpoja ja kahvia, joiden tuotto käytettiin terveyskeskuksen vuodeosaston videon hankintaan. Kevään 1994 suurkeräyksessä myytiin arpoja, kahvia ja SPR:n myyntituotteita. Tuotosta 25% käytettiin perhepäivähoidon lelulainaan. Torilla järjestettiin vaatekeräys, jossa vaatteita otettiin vastaan lähetettäväksi pakolaisleireille Afrikkaan, Kaukasukselle ja entiseen Jugoslaviaan. Osallistuttiin päiväkodin TV- ja videohankintaan yhdessä Leijonien, MLL:n ja Hirvensalmen urheilijoiden kanssa.

Lasten turvaistuinten vuokraukselle ei enää ollut kysyntää ja ne myytiin hintaan 50 mk/kpl.

Pitkään vireillä ollut hanke käynnistää ystäväpalvelu saatiin toimintaan yhteistyössä seurakunnan kanssa. Kurssille osallistuneita vapaaehtoisia ryhmässä oli toistakymmentä. Osaston vastuuhenkilönä toimi Anneli Holopainen.

Osastolle tuli uusi tapahtumapaikka Pöyryn kotigalleriassa, jossa järjestettiin laskiaisrieha ja karkauspäivän karkelot.

Puheenjohtajat: Tarja Louhelainen (1989–1996), Ari Kyröläinen (1997–2004).

2000-luku

Suomen Punainen Risti

Afganistan oli ollut 1980-luvulta lähtien jatkuvasti sotanäyttämönä. Suomessa käynnistettiin Afganistan-keräys. Vuosituhannen alun syksyn Nälkpäivä-keräys tuotti 16 miljoonaa markkaa, ja tuotosta osa meni Afganistanin auttamiseen.

Syksyllä 2007 oli vuorossa jo 27. Nälkpäivä-keräys. Suomalaiset osallistuivat siihen aktiivisesti: katastrofirahastoon kerättiin 2 336 646 euroa.

Myyrmannin ostoskeskuksessa 2002 tapahtunut pommiräjähdyksessä sekä Konginkankaan bussionnettomuus maaliskuussa 2004 ja Kaakkois-Aasian tsunami saman vuoden lopussa koskettivat laajasti suomalaisia. Myyrmannin räjähdyksessä kuoli 7 ihmistä ja loukkaantui 80. Konginkankaan bussiturma vaati 23 uhria, heistä suurin osa nuoria. Kaakkois-Aasian tsunamin kaikkiaan noin 226 000 uhrista 178 oli Suomesta. Suomalaiset lahjoittivat tsunamin tuhojen korjaamiseen kaikkiaan 26,7 miljoonaa euroa.

Lokakuussa 2005 maa järisi tuhoisasti Pakistanissa. Arviolta 70 000 ihmistä kuoli ja noin kolme miljoonaa jäi ilman kotia pahimmoilleen juuri talven kynnyksellä. Suomesta toimitettiin katastrofialueelle kenttäsaairaala ja terveysasema. Myöhemmin Pakistanissa keskityttiin vapaaehtoisten rekrytoimiseen ja kouluttamiseen, sillä monet Punaisen Puoli-

kuun työntekijät menehtyivät järjestyksessä. Suomen Punainen Risti toimitti alueelle yli 6 000 talvitelttaa sekä kamiinoja, myrskulyhtyjä ja kattopeltejä.

Kielteiset asenteet maahanmuuttoa ja monikulttuurisuutta kohtaan kasvoivat Suomessa. Punainen Risti pyrki toiminnallaan lisäämään tietoa ja ymmärrystä pakolaisten vastaanottoa kohtaan.

Punainen Risti Hirvensalmella

Ravintola Tervaleppä oli edelleen suosittu menopaikka, ja osasto järjesti siellä tapahtumia. Muotinäytöksiä pidettiin kahdestikin.

Terveyskeskuksen vuodeosastolle lahjoitettiin puutarhakalusto. Tulipalossa 2004 tuhoutui viisihenkisen perheen koko omaisuus. Osasto avusti perhettä 1000 eurolla, joka annettiin maksuosoituksena Mikkelin Prismaan. Nälkpäiväkeräys järjestettiin vuosittain. Hernekeitto ei enää ollut yhtä suosittua eikä sille ollut keräyspaikalla entisen kaltaista menekkiä. Johtuiko yleisestä varallisuuden kasvusta vai ruokatottumusten muutoksista?

Ensiapuryhmä ei enää ollut voimissaan ja osaston ensiapukalusto lahjoitettiin Puulan Järvipelastajille.

Puheenjohtajat: Ari Kyröläinen (1997–2004), Tarja Louhelainen (2005–2007).

2010-luku

Suomen Punainen Risti

Vuosi 2013 oli Punaiselle Ristille juhlavuosi. Jo 189 maassa toimiva Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälinen liike täytti 150 vuotta. Vuonna 2017 Suomen Punainen Risti täytti 140 vuotta.

Vuosi 2010 oli vakavien luonnonkatastrofien vuosi. Punaisen Ristin historian suurin avustusoperaatio oli Haitissa, jossa miljoonat ihmiset jäivät kodittomiksi ja satojatuhansia kuoli ja loukkaantui maanjäristyksen seurauksena. Haitin katastrofia seurasi Chilen maanjäristys ja sen jälkeinen tsunami. Chilessä autettiin lähettämällä maahan kenttä-sairaala ja henkilökuntaa.

Vuonna 2011 Suomessa koettiin useita rajuja ja tuhoisia myrskyjä. Tapani- ja Hannu-myrskyt aiheuttivat mittavia tuhoja ja sähkökatkoja. Kymmenettuhannet ihmiset olivat päiviä ja jopa yli viikon ilman sähköä. Punaisen Ristin paikalliset hälytysryhmät ja vapaaehtoiset auttoivat ihmisiä kymmenillä paikkakunnilla selviämään pahimman yli.

Vuonna 2011 luonnononnettomuudet jatkuivat: Japanin maanjäristys ja tsunami, Pohjois-Korean monsuunisateet, Turkin maanjäristys sekä Pakistanin, Kambodžhan, Thaimaan ja Filippiinien tulvat. Lisäksi Itä-Afrikan kuivuus paheni kesällä merkittäväksi humanitaariseksi kriisiksi. Niin kutsuttu "arabikevät" synnytti levottomuuksia Egyptissä, Tunisiassa, Libyassa ja Syyriassa. Suomen Punainen Risti auttoi kodeistaan paenneita etenkin Tunisiassa ja Libyassa. Avustusohjelmien pääkohteita olivat Sri Lanka ja Thaimaa. Suomen Punaisen Ristin suurin kansainvälinen operaatio oli Filippiinien taifuunin uhrien auttaminen. Siellä 6 000 ihmistä kuoli, kymmeniätuhansia loukkaantui ja neljä miljoonaa ihmistä menetti kotinsa.

Kansainvälisen avustustoiminnan kannalta vaikein kohde oli Syyria. Syyriassa tarvittiin humanitaarista apua koko vuosikymmenen ajan, ja apu jatkuu edelleen. Jemenin ti-

lanne kärjistyi vuoden 2018 lopulla maailman pahimmaksi humanitaariseksi kriisiksi. Vuosikymmenen aikana Punainen Ristillä oli katastrofioperaatioita Ukrainassa, Syyriassa, Libanonissa, Somaliassa, Etelä-Sudanissa, Nigerissä, Ugandassa, Kongossa ja Etiopiasa. Lisäksi apua annettiin eteläisen Afrikan vakavaan kuivuuskriisiin Zimbabwessa ja Swazimaassa. Nepalissa tapahtui 2015 kaksi suurta maanjäristystä, joiden johdosta Suomen Punainen Risti ohjasi yli miljoonaa euroa lahjoittajilta ja ulkoministeriöltä saatuja varoja maanjäristyksen uhrien auttamiseen.

Sydäntalvi-harjoitus 2013 keräsi yhteen yli 12 000 vapaaehtoista ja työntekijää harjoittelemaan vanhusten evakuointia myrskyjen tai muiden kriisien katkaistaessa sähköt ja lämmityksen vanhustentaloista tai kodeista.

Vuoden 2015 syksyllä turvapaikanhakijoiden määrän voimakas kasvu käynnisti Suomen Punaisessa Ristissä rauhanajan suurimman kotimaan avustusoperaation. Koko vuoden aikana Suomessa rekisteröitiin 32 478 turvapaikanhakijaa, kymmenkertaisesti edelliseen vuoteen verrattuna.

Hyvä Joulumieli-keräys toi vuosittain puolestaan jouluiloa 30 000 suomalaiselle perheelle.

Punainen Risti Hirvensalmella

Uuden tehtävän osastolle toivat kuntaan 2012 saapuneet afgaanipakolaiset, joita kunnassa oli parhaimmillaan 35 henkilöä. Osasto jakoi heille lahjoituksina saatua tarpeellista: vaatteita ja kaikkea mitä kodin varusteluun tarvittiin. Vapaaehtoisvoimin käynnistettiin suomen kielen opiskeluryhmiä sekä kouluikäisille että perheiden vanhemmille. Perheille pidettiin kodin turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä kursseja ja järjestettiin lukuisia tapahtumia, joissa tavoitteena oli auttaa kotoutumaan Suomeen. Mukana toiminnassa oli toistakymmentä vapaaehtoista, joille kullekin oli nimetty omat tukiperheet.

Aki Hirvosen opastuksella opetettiin kalastusta ja kalojen käsittelyä. Kuvassa nuottaretken saalista. Kuva: Kalevi Puukko

Kielen opetuksen ja läksyavun lisäksi pakolaisperheille on vuosien mittaan järjestetty monenmuotoista ohjelmaa, opastettu kalastamaan, marjastamaan, tunnistamaan ja keräämään sieniä.

Vuonna 2013 alettiin jakaa Hyvä joulumieli -lahjakortteja lapsiperheille ja siitä on tullut vuosittainen käytäntö. Käynnistettiin yhteistyö Elomaan koulun kanssa. Osasto käy kertomassa oppilaille pakolaisuudesta ja rasismista maailmassa ja tarjoaa läksyapua kouluikäisille pakolaisille. Koululla järjestetään vuosittain nälkäpäiväkeräys, jonka hoitavat koulun tukioppilaat.

Vuosittaisena Punaisen Ristin ystävänpäivänä Heikinniemen palvelukeskuksen asukkaille on järjestetty kahvitilaisuus. Siinä on aina ollut myös ohjelmaa, useimmiten musiikkiesityksiä. Perinteeksi on tullut, että afgaani- nuoret osallistuvat tarjoiluun ja laulavat afganistanilaisia lauluja.

Osasto kävi Elomaan koululla kertomassa puhtaan veden puutteesta maailmalla. Kuva: Kalevi Puukko

Ystävänäpäivätilaisuuden päätyttyä vapaaehtoiset saattamassa Palvelukeskuksen asukkaita takaisin huoneisiinsa. Kuva: Kalevi Puukko

Vuosittaisen nälkäpäiväkeräyksen lisäksi varoja kerättiin Filippiinien hirmumyrskyn ja Nepaliläisten maanjäristyksen uhrien auttamiseksi.

Osastolle tehtiin 2013 ensimmäinen valmiussuunnitelma, jota on päivitetty vuosittain. Samana vuonna osallistuttiin valtakunnalliseen Lumimyrsky-valmiusharjoitukseen, jossa meidän kohteena olivat lumen saartamiksi jääneet Heikinniemen palvelukeskuksen asukkaat.

Jo vuosia tavoitteena ollut ensiapuryhmän perustaminen toteutui 2013. Ryhmässä oli parhaimmillaan 6 jäsentä. Sääntöjen vaatimat harjoitukset pidettiin yhteistyössä Ristiin osaston kanssa. Ryhmälle oli kysyntää ensiapupäivystykseen omassa kunnassa ja eri puolilla maakuntaa. Vapaaehtoisten vähenemisen takia ensiaputoiminta jouduttiin lakkauttamaan 2019.

Osasto käynnisti yhdessä seurakunnan kanssa EU-ruokajakelun 2017 ja myöhemmin syksyllä myös kauppojen ylijäämäruokien jaon yhteistyössä Eläkeliiton vapaa-

ehtoisten kanssa. Kaupan ylijäämäruokaa ja EU-ruokaa on jaettu kahdesti viikossa. Vuodessa hakijoita on yhteenlaskettuna ollut yli 2 400 henkilöä. EU-ruokaa on jaettu vuodessa noin 2 300 kg.

Jäsenmäärätavoitteeksi oli usean vuoden aikana asetettu 100 jäsentä. Tähän päästiin lopulta 2019, jolloin vuoden lopulla osaston jäsenmäärä oli 103.

Puheenjohtajat: Ari Kyröläinen (2008–2012), Kalevi Puukko (2013–2020)

Osaston ensiapuryhmä Hirvensalmen Osuuspankin lahjoittamissa uusissa päivystystamaineissa. Kuvassa Marita Salo, Sirpa Pesonen, Carita Liukkonen ja Merja Parviainen. Takana pankinjohtaja Kirsi Hännikäinen. Kuva: Kalevi Puukko

Osaston vapaaehtoiset ja Viadian työntekijä kokoamassa korona-ajan jakelun ruokakasseja. Kuva: Kalevi Puukko

2020-luku

Hirvensalmen Punainen Risti 2020

Tätä kirjoitettaessa maailmalla ja Suomessa on poikkeuksellinen tilanne, joka johtuu maailmanlaajuisesta Korona-pandemiasta. Toimintaa on kaikkialla jouduttu rajoittamaan tartunnan leviämisen estämiseksi. Tämä koskee koko yhteiskuntaamme ja tietysti myös osastoamme. Suunniteltuja

tapahtumia on jouduttu perumaan ja siirtämään tulevaisuuteen. Keskeytimme hetkeksi kaupan ylijäämäruokien ja EU-ruoan jakelun, mutta koska ruoka-avun tarve on aiempaakin suurempi, sitä on jatkettu uudella, turvallisemmalla tavalla. Muun toiminnan, jossa useampia henkilöitä on lähietäisyydellä koolla, joudumme siirtämään tulevaisuuteen. Toivottavasti se aika ei ole kaukana!

Koronakriisi on herättänyt suomalaisissa auttamisen halun. Uusia vapaaehtoisia on ilmoittautunut runsaasti, ja avulle on tarvetta. Punaisen Ristin Tampereen osaston vapaaehtoinen Sari Lahtinen jakoi ruoka-apua kohtaamispaikka Tampurissa Tampereella. Kuva: Marjaana Malkamäki

Nälkpäiväkeräys

Punaisen Ristin Nälkpäiväkeräys täyttää 40 vuotta

Vuonna 1980 Pälkäneellä mietittiin, miten auttaa itäisessä Afrikassa nälänhädästä kärsiviä ihmisiä. Punaisen Ristin vapaaehtoinen ideoi, että suomalaiset voisivat yhtenä päivänä syödä itse vähemmän ja lahjoittaa osan ruokarahoistaan Punaisen Ristin ruoka-apuun. Keräys toteutettiin Pälkäneellä samana syksynä.

Jo seuraavana vuonna keräys laajeni koko maahan. Tuotot menevät Punaisen Ristin katastrofirahastoon.

Hirvensalmen osastossa Nälkpäivää on vuosikymmenten mittaan toteutettu lipaskeräyksen lisäksi hernekeiton myymisellä ja haastekampanjalla.

Parhaimmillaan osasto myi Nälkpäivänä 380 kauhallista hernekeittoa.

Haastekampanja vuonna 1984 jatkui paikallislehdessä useita kuukausia, ja siihen osallistuivat monet hirvensalmelaiset,

niin yksityishenkilöt kuin yritykset. Se tuotti osaston tähän mennessä parhaan tuloksen: nykyrahassa 2 837 euroa.

Katastrofirahastoon kerättiin osastossa rahaa myös siltaverolla, josta poliisi ei kerääjien mukaan ollut ylen innostunut.

Kahtena vuonna 80-luvun alussa kannettiin "siltaveroa" Vilkonharjun, Suonsalmen ja Haukonsalmen silloilla. Siltaveroa keräämässä Maija Pasonen ja Leo Lämsä. Kuva: Hirvensalmen Sanomat

Kuvassa lasketaan lipaskeräyksen tuottoa vuonna 1967. Pöydällä olevat mukit ovat Tapio Wirkkalan suunnittelemia keräyslippaita. Niitä käytettiin ensimmäistä Safari-keräyksessä 1967, jolla kerättiin varoja järjestön ensimmäiseen kehitysyhteistyöhankkeeseen Nigeriassa. Kuva: Pirkko Soikkelin arkisto

Myös koululaiset ovat keränneet varoja Nälkpäivänä. Toissa vuonna Elomaan koulun yhdeksäsluokkalaiset lahjoittivat luokkaretkestään yli jääneet varat Nälkpäiväkeräykseen.

Viime vuonna keräys tuotti Hirvensalmella 1 393,22 euroa. Tavoitteena on, että tänä juhluvuonna päästään vähintään yhtä hyvään lukemaan.

Apua maailmalle ja Suomeen

Tällä hetkellä Suomen Punainen Risti auttaa katastrofirahastosta esimerkiksi Beirutin satamassa Libanonissa tapahtuneen räjähdysten uhreja ja Moiran pakolaisleirissä Kreikassa syttyneen tulipalon uhreja. Juuri nyt 45 miljoonaa ihmistä kärsii ruuan puutteesta eteläisessä Afrikassa ja tarvitsee apua.

Heinäkuussa järjestö auttoi Jyväskylässä kerrostalopalossa kotinsa menettäneitä. Koulutetut vapaaehtoiset auttoivat evakuoinnissa, ylläpitivät evakuointikeskusta ja antoivat ensiapua. He tarjosivat evakuoituille ihmisille myös henkistä tukea ja auttoivat heitä hankkimaan perustarvikkeita palossa menetettyjen tilalle.

Viime vuonna järjestö antoi Suomessa katastrofirahastosta apua 149 tulipalotilanteessa yhteensä 830 ihmiselle.

Tällaisen hätäavun lisäksi katastrofirahaston varoja suunnataan ennaltaehkäisyyn,

esimerkiksi hankkimalla perheille hedelmäpuita ruokaturvan parantamiseksi tai neuvomalla ihmisiä epidemioiden ehkäisyssä. Punainen Risti jakaa esimerkiksi saippuota ja rakentaa käsienspesupaikkoja.

Mitä rahalla saa?

Pienelläkin summalla voi auttaa. Jo 1,20 eurolla saa pakolaisleirissä saippuaa perheelle koronavirukselta suojautumiseen. Vajaalla neljällä eurolla saa kolmen päivän ruuan puutteesta kärsivälle perheelle maailmalla. Vitosella saa perheelle hedelmäpuun ja 35 eurolla kokonaisen kuivuudessa selviävän puutarhan.

Suomessa eurolla voi hankkia suunenäsuojaimen vapaaehtoiselle. Yhdelle vapaaehtoiselle saa henkisen tuen kurssin 50 eurolla. Tulipalon uhrille järjestö voi hankkia vaatteet 160 eurolla.

Keräys 25.–26. syyskuuta ja juhlakahvit

Juhlavuoden 2020 keräys on Hirvensalmella 25. ja 26. syyskuuta S-marketilla. Juhlavuoden kunniaksi osasto tarjoaa lauantaina kahvia yhteistyökumppaninsa Puulan Helmen tuella. Keräyksessä ja kahvitarjoilussa otetaan huomioon koronavirukselta suojautuminen.

Nälkpäiväkerääjät Erica Kuitunen ja Janette Stenroos. Kuva: Kalevi Puukko

Vuoden 2020 Hirvensalmen Nälkäpäiväkeräykseen rahalahjoituksella osallistuneet yritykset ja osuuskunnat:

△ REJLERS

PLATOM

OP Suur-Savo

HewSaw

Punainen Risti
NÄLKÄPÄIVÄ

KIITOS.

Moni hirvensalmelainen

osallistui Nälkäpäivään, jolla kerätään varoja Suomen Punaisen Ristin katastrofirahastoon.

Punaisen Ristin avustustyö ei olisi mahdollista ilman maailmanlaajuisia verkostoamme. Nälkäpäivä on hieno esimerkki siitä, mitä vapaaehtoiset saavat aikaan antamalla hetken ajastaan auttaakseen.

Syyskuussa 2020
Suomen Punainen Risti

**Välität.
Osallistuit.
Autoit.**